

АНТОН САВОЧКА

SELF-MADE WOMAN

ІСТОРІЇ ЖІНОЧОГО ЛІДЕРСТВА

Київ
IP
IO
2022

УДК 94(100)-055.2

C13

Савочка, Антон

C13 Self-Made Woman : Історії жіночого лідерства / Савочка А. — К. : «Агенція «ІРІО», 2022. — 272 с.

ISBN 978-617-7754-58-8

В основу цієї книжки закладено просту ідею: лідерство — це навичка, яку можна в собі розвинути. У кожному розділі описується спосіб (техніка), що допоможе розвивати якості, властиві лідерам. У кожному розділі — історія видатної жінки, яка на шляху до лідерства розвинула в собі певні навички, що допомогли їй залишити слід в історії і стати прикладом для тисяч людей у всьому світі.

Не зупинятися на досягнутому і впевнено рухатися вперед — саме до цього закликає жінок автор книжки, кандидат історичних наук, тренер із лідерства та публічних виступів, письменник Антон Савочка. Адже кожна жінка гідна кращого і спроможна досягти неймовірних результатів, якщо, звісно, дозволить собі стати лідеркою.

Для широкого кола читачів.

УДК 94(100)-055.2

Всі права захищено. Жодна частина цієї книжки не може бути відтворена в будь-якій формі без письмового дозволу власника авторських прав.

ISBN 978-617-7754-58-8

© Видавництво «Агенція «ІРІО», 2022

© Савочка А. Текст

Зміст

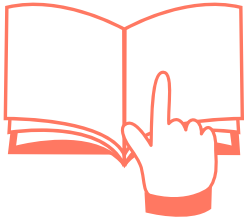
Чому варто прочитати цю книжку?	8
ЧАСТИНА I. ВОЇТЕЛЬКА	13
Історія перша. Амелія Ергарт — жінка, яка відкрила небо	14
Історія друга. Людмила Савицька: жага неможливого	20
Історія третя. Абсолютна відповідальність Жанни д'Арк	26
Історія четверта. Маргарет Тетчер: крадійка молока	32
Історія п'ята. Грета Тунберг: відчуй мій гнів!	38
Історія шоста. Звитязна п'ятірка: знайти свою зграю	44
Історія сьома. Найуспішніший футбольний клуб XXI століття	48
Історія восьма. Мадонна: синдром високого маку	54
Історія дев'ята. Штеффі Графф: одвічна жага	60
Історія десята. Кохання і смерть Людмили Павличенко	66
Резюме. Бути воїтелькою	71
ЧАСТИНА II. КОРОЛЕВА	73
Історія одинадцята. Клеопатра — переможниця римлян	74
Історія дванадцята. Імператриця Цисі: вбивства, інтриги та перебинтовані ніжки	80
Історія тринадцята. Коко Шанель: угода з дияволом	86
Історія чотирнадцята. Хатшепсут: жага влади	92
Історія п'ятнадцята. Єлизавета I — покровителька талантів	98
Історія шістнадцята. Роксолана: рецепт скорення султана	104
Історія сімнадцята. Право на слово імператриці Феодори	108
Історія вісімнадцята. Княгиня Ольга: вогонь, кров і хрест	112
Історія дев'ятнадцята. Ізабелла Кастильська: глобальна трансформація	118
Історія двадцята. Алієнора Аквітанська — королева двох держав	124
Історія двадцять перша. Христина Шведська: мистецтво вчасно піти	128
Резюме. Бути королевою	133

ЧАСТИНА III. МАТИ	135
Історія двадцять друга. Мати Тереза: лідер без титулу	136
Історія двадцять третя. Опра Вінфрі: день у день	142
Історія двадцять четверта. Судний день Голди Меїр	146
Історія двадцять п'ята. Список Сендлер	152
Історія двадцять шоста. Кароліна Анжелу — перша серед рівних	158
Історія двадцять сьома. Беате Узе: бабуся великого сексу	164
Історія двадцять восьма. Дж. К. Ролінг: історія однієї невдахи	170
Історія двадцять дев'ята. Чікінья Гонзага: музика, музика, музика	176
Історія тридцять. Дзюнко Табей: Еверест і колиска	182
Історія тридцять перша. Джасінда Ардерн: серце змін	188
Резюме. Бути матір'ю	193
ЧАСТИНА IV. ДОНЬКА	195
Історія тридцять друга. Аннет Келлерман: русалонька починає і програє	196
Історія тридцять третя. Евіта Перон — заступниця знедолених	202
Історія тридцять четверта. Вибір Гіпатії: сила морального авторитету	208
Історія тридцять п'ята. Боротьба Малали	214
Історія тридцять шоста. Артемізія Джентілескі: одна серед чоловіків	220
Історія тридцять сьома. Анна Фрейд: мистецтво слухати	226
Історія тридцять восьма. Марія Складовська-Кюрі: сила інтроверта	232
Історія тридцять дев'ята. Пак Кин Хе: свита, що занастила короля	238
Історія сорокова. Анна Павлова — вільна пташка!	244
Історія сорок перша. Долі-близнюки, або Ти можеш все!	250
Резюме. Бути донькою	257
Насамкінець	258
Жінки, які мене надихали на створення цієї книжки	260
Список використаної літератури	261
Про автора	271

Якщо чоловік здатен реалізувати власний
інтерес, сприяючи при цьому інтересам жінки,
тоді далі можна йти разом.

Антоніо Менегетті

Пам'яті Олени Бутусової

Чому варто прочитати цю книжку?

Чоловік, який пише про жіноче лідерство... На перший погляд, це може видатися незвичним. Є чимало інших тем, за які міг би взятися письменник, щоб створити настанову про те, як вести за собою та надихати інших на звитяги. Однак я не просто автор, якому заманулося написати книжку з гарною назвою про жінок із яскравими біографіями. Я історик за фахом, кандидат історичних наук. І як професіонал у цій галузі я стикнувся із впертим фактом: що більше у країні жінок-лідерів, то більш миролюбною і соціальноорієнтованою вона стає. Погляньте лишень на світлини міжнародних конференцій першої половини ХХ століття. Серед очільників провідних країн світу ви не знайдете жодної жінки. Результат — планета, що пережила дві світові війни й опинилася на межі ядерної катастрофи. Ситуація з пандемією показала, що найуспішніше кризу подолали країни, де політичними лідерами є жінки: Німеччина, Данія, Ісландія, Нова Зеландія, Тайвань. Для підтримання стабільного розвитку сучасний світ із його проблемами у сфері екології та охорони здоров'я невідкладно потребує більшої кількості жінок-лідерів.

Як і будь-яка людина, я прагну простих речей: жити у мирі, а не серед жахів війни; дихати чистим, а не забрудненим повітрям; мати змогу розвиватися й рухатися вперед. Результати моїх досліджень свідчать, що досягти цього неможливо без спільних зусиль лідерів-чоловіків і лідерів-жінок.

Водночас як бізнес-консультант і тренер із розвитку управлінських навичок я спостерігаю практично цілковиту відсутність освітніх програм для жінок, у яких докладно говорилося б про лідерство. Особливо це стосується пострадянського простору. У нас

практично немає рішень для жінок-лідерок і жінок, які б допомагали розвивати лідерський потенціал у бізнесі й менеджменті, а про політику і громадську сферу годі й говорити. Книжка, яку ви тримаєте в руках, а також мій однойменний курс покликані заповнити цю прогалину.

Як експерт із навчання з 15-річним практичним стажем, я знаю, що найпростіший спосіб навчитися чогось — застосувати наочні приклади минулого, адаптуючи досвід попередників під сучасну ситуацію. Юлій Цезар ішов стопами Александра Македонського, Ілон Маск наслідує Генрі Форда. Так само нам є чого повчитися у Опри Вінфрі, Джоан Ролінг, Малали Юсафзай. В історіях про видатних жінок минулого і сьогодення можна знайти цінні принципи лідерства, які дуже актуальні сьогодні. Вони виступають своєрідними орієнтирами і можуть допомогти приймати правильні рішення у складних ситуаціях, діяти максимально успішно, використовуючи досвід минулого.

Ця книжка має дуже просту мету — надихнути читачку на поступ вперед, на досягнення нових результатів. Я хочу, щоб кожна жінка, яка прочитає її, отримувала від життя більше. Кожна з них гідна кращого і спроможна досягти неймовірних результатів, якщо дозволить собі стати лідеркою.

В основу цієї книжки закладено просту ідею: **лідерство — це навичка, яку можна в собі розвинути**. Кожен розділ описує спосіб, за допомогою якого можна розвивати якості, властиві лідерам. Його супроводжує історія тієї чи іншої видатної жінки, яка на шляху до лідерства застосовувала певну техніку. Хтось із них робив це свідомо, хтось — неусвідомлено. Але це не так уже й важливо. Важливий результат. Кожна з цих жінок залишила слід в історії і стала прикладом для тисяч людей у всьому світі.

Тут є також і одна непроста ідея — **реалізувати свій лідерський потенціал найлегше через втілення одного з основних жіночих архетипів**. Архетип — це універсальний образ, що зберігається у підсвідомості кожної людини. Ми сприймаємо його на рівні підсвідомості. Наприклад, кожна людина на землі має матір. Цей образ — один із центральних у будь-якій культурі. Діва Марія, богиня

Ісіда в Стародавньому Єгипті й Шакті в індуїзмі є інтерпретаціями одного символічного образу, знайомого нам завдяки особистому досвіду, казкам, сновидінням, кінострічкам, картинам. При цьому ми не тільки підсвідомо зчитуємо цей архетип, а й несвідомо відчуваємо його вплив. Спираючись на певний архетип, можна побудувати харизматичний образ, який дасть змогу чинити м'який і водночас сильний вплив на інших людей. Політики й бізнес-леді топрівня десятки років застосовують цей прийом. Я пропоную уважно вивчити його і взяти собі на озброєння.

Ключовими у темі жіночого лідерства мені видаються чотири архетипи, описані у книгах «Жінки, що біжать з вовками» психологині й антропологині Клариси Естес та «Біла Богиня» письменника і літературознавця Роберта Грейвза:

-
- 1 Воїтелька (Та, що захищає і руйнує старий лад);
 - 2 Королева (Та, що править і створює правила);
 - 3 Мати (Та, що дарує життя й безумовну любов);
 - 4 Донька (Та, що дарує турботу та відкриває нові горизонти).
-

Залежно від характеру, особливостей зовнішності, інтересів і устремлінь, кожній особистості близький той чи інший архетип. Обравши той, який видається найприйнятнішим, можна швидко і легко освоїти лідерську роль, спираючись на природність і свої найкращі якості, не намагаючись когось наслідувати або керуватися нав'язаними трендами. З історій, розміщених у «Self-Made Woman», можна визначити образ, який відчувається як найближчий, і за його допомогою розкрити власний потенціал.

Як і попередні мої роботи, ця книжка побудована за принципом мозаїки. Разом з її героїнями ми відвідаємо Відень, Париж, Лондон, Буенос-Айрес, вирушимо до Стародавнього Єгипту, побуваємо за лаштунками Маріїнського театру, зійдемо на Еверест, перетнемо Атлантичний океан і навіть вийдемо у відкритий космос. Ми зустрінемося з видатними жінками різних епох, національностей,

професій і віку. Цей калейдоскоп покликаний допомогти зрозуміти ще один важливий посил — **немає значення, чим ви займаєтесь (який у вас фах), звідки ви родом і який у вас рівень статків**. Ви можете бути лідеркою завдяки чи всупереч тому контексту, який вас оточує. Здатність вести за собою обумовлюється внутрішніми якостями та готовністю служити іншим і аж ніяк не зовнішніми параметрами.

У цій книзі міститься сорок одна історія, і кожна з них сприятиме розвитку лідерського потенціалу, закладеного в нас, варто лише виконати прості розвивальні завдання. Пропоную виконувати їх одразу після прочитання певного розділу — так ця книжка принесе максимальну користь.

Важлива заувага. Я не фахівець із питань гендеру і не психолог, я не ставлю за мету навчити «правильному жіночому лідерству» або певним чином протиставити жіноче лідерство чоловічому. Я — історик, а отже, постарався зібрати для читачів надихаючі історії, які могли загубитися на заповнених сторінках. Як консультант із розвитку, я прагнув перетворити яскраві життєві епізодів моїх героїнь на цілком практичні уроки лідерства, які, сподіваюся, можуть принести реальну користь сучасницям. Цілком можливо, що мої читачі знайдуть інші тлумачення наведених нижче історій і отримають інші уроки, відмінні від запропонованих мною. Для мене це означатиме, що кейси, які я зібрав для вас, спонукали до глибоких роздумів і підштовхнули до власних висновків. У такому разі це буде наш спільний із читачами успіх.

Я щиро сподіваюся, що ця книжка допоможе кожній жінці, яка прагне вести за собою. Вірю, що вміщені в ній історії зможуть надихнути і підтримати у важку хвилину, навчать не зупинятися на досягнутому, не боятися рухатися вперед, проявляти себе як особистість, здатну досягати високих цілей, беручи на себе відповідальність за інших людей. Ми потребуємо більше жінок-лідерок!

А тепер дозвольте познайомити вас із героїнями цієї книжки...

ЧАСТИНА I

Воїтелька

ІСТОРІЯ ПЕРША

Амелія Ергарт — жінка, яка відкрила небо

Ми всі існуємо під одним небом, однак у всіх нас різні горизонти.

Конрад Аденауер

Лопаті двигунів літака фірми «Фоккер» ожили, машина почала набирати висоту. Зі злітно-посадкової смуги на американському острові Ньюфаундленд екіпаж із трьох людей повів її до берегів далекої Британії. День 17 липня 1928 року увійшов в історію. Одним із членів команди літального апарата була Амелія Ергарт (1897–1937). Вона стала першою жінкою-пілотом, яка здійснила переліт через Атлантичний океан.

Амелія не прагнула закарбувати своє ім'я у книзі рекордів. У той політ мала вирушити інша дівчина — заможна англійка Емі Гест. Однак родичі відрадили її від ризикованої справи. Тоді вона підшукала на заміну собі «підходящу» дівчину: *«американку, що вміє пілотувати літак, із приємною зовнішністю та гарними манерами»*. На цю роль добре підійшла міс Ергарт, яка з юних років цікавилася польотами, — а це було в часи, коли авіація тільки-но робила перші кроки.

Варто зауважити, що сама Амелія була не в захваті від рекорду. Того дня над океаном вирувала негода, і двоє інших пілотів майже цілком взяли на себе управління. Піонерка авіації, на свій превеликий жаль, цей шлях пододала фактично як пасажирка. Після посадки вона спересердя сказала репортерам: *«Мене просто везли, як мішок із картоплею!»*

Попри не надто яскраві враження від перельоту, заслужену славу Амелія Ергарт використала для популяризації авіації серед жінок. Після історичного перельоту вона написала книжку «Двадцять годин сорок хвилин» і опублікувала у пресі велику кількість статей про перспективи авіації. На цю ж тему вона регулярно читала публічні лекції у багатьох містах США.

1929 року з гуртом однодумців створила міжнародну організацію пілотів-жінок «Дев'яносто дев'ять» (названо за кількістю перших її членів). Через рік Амелію обрали першим президентом асоціації. Це товариство існує й понині, об'єднуючи тисячі жінок-пілотів із багатьох країн світу.

У 30-х роках ХХ століття Амелія Ергарт продовжила встановлювати авіаційні рекорди. У 34 роки самостійно перетнула Атлантику. Їй вдалося це зробити, попри шторм, сильні пориви вітру та вихід

із ладу апаратури. Амелія так згадувала найскладніші хвилини польоту: *«Мені здавалося, ніби я перебуваю у величезному барабані, заповненому водою, і там борюся зі слонами».*

Після цієї події Амелія стала найвідомішою жінкою-пілотом у світі та справжньою зіркою в Америці. Вона неодноразово перетинала континент із кінця в кінець — на літаку та у автівці, збирала повні зали на публічних лекціях. На них вона розповідала свою історію і пояснювала, як за бажання можна стати авіатором.

Ергарт випробувала новий зразок парашута, в Атлантиці здійснила занурення у водолазному костюмі, виконала вихід із підводного човна під водою через шлюзову камеру. Її не зупинили ані низка аварій, ані смертельні загрози. Кожна її ініціатива докладно висвітлювалася в пресі, залучаючи до авіації дедалі більше жінок, що відкривало їм нові кар'єрні можливості та шляхи до самореалізації.

До середини 30-х років ХХ століття Амелія Ергарт міцно закріпилася у вищих колах істеблішменту США. Вона стала близьким другом президентського сімейства Рузвельтів і здійснювала нічні польоти над Вашингтоном із дружиною глави держави Елеонорою. Перша леді країни мріяла навчитися керувати літаком, тож Амелія давала їй приватні уроки.

У 1936 році героїня цієї історії розпочала співпрацю з університетом Пердью в Індіані, де очолила практичні дослідження в галузі аеронавтики. Тут вона організувала льотну школу і займалася кар'єрним консультуванням студенток.

Через рік життя Амелії Ергарт трагічно обірвалося за загадкових обставин. 1937 року, під час навколосвітньої подорожі, її літак зазнав аварії у водах Тихого океану. Ймовірно, її літальний апарат впав у воду під час посадки на один із невеликих островів. Тіло авіаторки так і не знайшли, що породило численні теорії та спекуляції на тему її зникнення.

Ця жінка ще за життя ввійшла до пантеону світових героїв. При цьому культового статусу вона набула не лише завдяки своїм льотним досягненням. Амелія відкрила небо для тисяч жінок, які мріяли пов'язати життя з авіацією. Завдяки її громадській діяльності

у США та Європі крім жінок-пілотів з'явилися ще й співробітниці наземних служб в аеропортах: інженери, диспетчери, авіамеханіки. Все це зробило її не лише рекордсменкою, а й справжньою лідеркою у відкритті нових можливостей для всіх, хто мріє про безкраї блакитні обшири.

Тлумачення історії

Людина стає лідером, коли ставить перед собою завдання, покликані поліпшити життя інших людей. Що вища і складніша поставлена мета, то вищий рівень лідерства. Амелія Ергарт не думала про те, щоб увійти в історію як перша жінка-пілот, що здійснила переліт через Атлантику. Вона прагнула іншого — відкрити нові можливості для жінок, які мріяли пов'язати своє життя з авіацією, і популяризувала цей вид діяльності за допомогою публічних виступів і практичних досліджень.

Якщо ми ставимо мету лише для себе, то стаємо лідерами на персональному рівні. Коли прагнемо зробити щось для своєї команди чи сім'ї, ми автоматично стаємо лідерами другого рівня, оскільки починаємо діяти на користь інших. У моменти встановлення мети на рівні організації або цілої країни людина виходить на найвищі рівні лідерства. У такому разі вона веде за собою великі об'єднання: фірми, армії, асоціації.

Пропоную вам замислитися про цілі, які важливі не для вас особисто, а для інших. Це може бути ваша родина, громадська організація чи трудовий колектив. Якщо ви зможете запропонувати їм конкретну, окреслену, обмежену в часі мету, то гарантовано станете на шлях розвинення в собі лідерського потенціалу.

Приклад особистої мети — придбання автомобіля для власного користування. Командною метою може стати організація навчання за кордоном для вашої дитини або досягнення запланованих показників групою фахівців. Відкриття підрозділу в новому регіоні чи країні — мета для лідера третього рівня.

Розвивальне завдання

Опишіть вашу персональну мету:

Що я хочу для себе?

У чому можна виміряти мою мету?

Коли я маю досягти своєї мети?

Тепер за цією ж схемою сформулюйте мету, якої ви прагнете досягти разом із вашою командою:

Що ми хочемо?

*У чому можна виміряти **нашу** мету?*

Коли ми маємо досягти мети?
